

MAN GANA!

Mažai atliekų sudarantis maistas ir pakuotės

VEIKLA : Atsinešk iš namų pusryčius „šiukšlių puotai“ su klasės draugais. Papusryčiaavę vienoje stalo pusėje sukraukite visas atliekas. Paskui suskirstykite atliekas į dvi grupes: pakuotės ir organinės (maisto) atliekos.

1 UŽDUOTIS: Kurios pakuotės būtinos (pvz., higienos sumetimais), kurios pakuotės perteklinės, o kurių visai nereikia? Surašykite kiekius statistinėje apžvalgoje žemiau ir palyginkite rezultatus!

ŠIUKŠLIŲ STATISTIKA

lima perdirbti / naudoti pakartotinai

	Skaičius	Taip	Ne
Reikalingos pakuotės		☐	☐
Perteklinės pakuotės		☐	☐
Nereikalingos pakuotės		☐	☐

2 UŽDUOTIS: Pasidalinkite nuomonėmis apie tokių pakuočių paskirtį ir kaip (ar išvis) reikėtų tokias pakuotes naudoti.

Mano nuomonė:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ar žinotai?

Kad jogurto indelių gražinant perdirbti plauti nereikia. Prieš perdirbant jie bus kruopščiai išplauti. Tai reiškia, jeigu jų neplausi, galėsi sutaupyti vandens, energijos ir indų ploviklio!

PATIKRINK KELIĄ ! MOKYKLĄ

Atliekų ir šiukšlių dėžės aplink mokyklą

VEIKLA: Su grupės draugais surinkite arba nufotografuokite šiukšles ir atliekas, kurias rasite pakeliui į mokyklą (per vieną dieną / per savaitę). Paskleiskite nuotraukas arba šiukšles ant paviršiaus ir surūšiuokite jas (popierius, plastikinės pakuotės, stiklas, organinės atliekos, kramtomoji guma ir kt.).

1 UŽDUOTIS: Paeiliui aptarkite visų rūšių šiukšles:

Kokias šiukšles radote šiukšliadėžėse, kokios šiukšlės tiesiog gulėjo ant žemės?

Kokioms atliekoms išmesti yra specialios atliekų rūšiavimo dėžės? Kokioms atliekoms išmesti mokykloje nėra tinkamų talpų (pvz., baterijoms, cheminėms medžiagoms)?

2 UŽDUOTIS: Išsiaiškinkite, kas mokykloje atsako už atliekų tvarkymą. Pasikalbėkite su ja (juo) ir paklauskite:

Kokias medžiagas galima perdirbti arba naudoti pakartotinai?

Kas gaminama iš tokių medžiagų?

Kas atsitinka su daiktais, kurie negražinami perdirbimui?

Kaip mūsų atliekos tvarkomos toliau?

3 UŽDUOTIS: Paskelbk karą šiukšlėms! Pasidaliję į kelias grupes pamėginkite per 10 minučių sukurti įdomių planų, kaip galima būtų sumažinti atliekų ir šiukšlių kiekius jūsų mokykloje. Paskui pasidalinkite savo patarimais ir idėjomis su klasės draugais.

Taisyklės: kiekviena grupė turi 3 minutes, per kurias išvardija kuo daugiau rekomendacijų. Laimi grupė, pateikusi daugiausia idėjų.

Ar žinojai?

Kad Vokietijoje per metus susidaro 49 759 milijonų tonų šiukšlių. Tai reiškia, kad kiekvienas asmuo išmeta vidutiniškai 1,7 kg šiukšlių kasdien. Jeigu per metus susidarančias šiukšles supiltume į futbolo aikštę, ten išaugtų beveik 6 000 metrų aukščio kalnas!

Šaltinis: Vokietijos federalinė statistikos tarnyba, Atliekų ataskaita 2012, Wiesbaden 2014

JŪSŲ ŠIUKŠLĖS – MANO DARBAS!

Kaip šalinami įvairūs kasdieniniai daiktai

Labas! Aš – Ulrikas ir pastaruosius dvylika metų dirbu vieno Vokietijos miesto atliekų tvarkymo įmonėje. Per tą laiką sužinojau šį bei tą apie žmonių elgesį su šiukšlėmis. Žmonės išmeta tiek daug daiktų, daug jų praktiškai nauji ar tebetinkami naudoti. Pvz., techninė įranga, drabužiai, baldai, daugybė maisto produktų. Kartais klausu savęs, kodėl žmonės viso to tiesiog nepadovanoja, nesutaiso arba neparduoda? Mano šaka - atliekų tvarkymas, jau prisitaikė prie nuolat augančio šiukšlių kiekio: surūšiuotos atliekos plaunamos ir perdirbamos, atsižvelgiant į jų tipą. Mūsų darbas labai palengvėja, kai žmonės atlieka pirminį rūšiavimą ir meta šiukšles į atitinkamą konteinerį.

1 UŽDUOTIS: Kas atsitinka su daiktais, kurių daugiau nebereikia? Suraskite, kuris paveikslukas tinka Gregorio aprašymams:

Šis daiktas gan vertinga žaliava! Mano kolegė Dženė – tokių daiktų šalinimo žinovė. Gavusi jų grąžinamojo perdurbimo stotyje, ji su bendradarbiais apžiūri, ar jie tebeveikia. Grąžinamojo perdurbimo procesas pradedamas lydymo krosnyje, kai nusprendžiama, kad atskirų komponentų panaudoti negalima.

Vaje, šitas daiktas – kietas riešutas. Su juo susitvarkome tik panaudoję aukšto slėgio įrangą ir chemines medžiagas. Tačiau žmonės gali juos išmesti patys, tai nesunku: panaudoję suvyniokite į popierių ir išmeskite su buitinėmis atliekomis.

Šios atliekos dažnai mėtosi gatvėse, nors jau ne vieną dešimtmetį Vokietijoje joms statomi specialūs konteineriai – netgi atskiri pagal tų daiktų spalvas! Patekusios į tinkamą konteinerį medžiagos naudojamos grąžinamajam perdurbimui.

Daug žmonių netgi nežino, kad yra teisinė prievolė šiuos daiktus po naudojimo grąžinti. Taip pat kiekviena parduotuvė, pardavusi šiuos gaminius, turi juos ir priimti atgal. Tačiau neretai teberandu šiuos daiktus nerūšiuojamų atliekų konteineriuose. Juos atrenka mano kolegos prie rūšiavimo konvejerio, tada jie siunčiami tiesiai į grąžinamojo perdurbimo centrą.

Ar žinojai?

Kad terminas „grąžinamasis perdurbimas“ (angl. recycling) reiškia medžiagų grąžinimą atgal vartojimui. Grąžinamasis perdurbimas padeda sumažinti šiukšlių kiekį ir tausoti vertingus gamtos išteklius.

2 UŽDUOTIS: Įsivaizduok, kad kilo didelis gatvių valytojų, šiukšlių surinkėjų ir miesto tvarkymo personalo streikas. Papasakok, kaip atrodys tavo aplinka. Kaip reiktų elgtis, kad nesikauptų šiukšlės.

GAMTA PAKELIA VISKĄ?

Kas gamtoje nutinka plastikui

Visi tai matėme – vaizdus su jūros gyvūnais, prarijusiais plastikinės atliekas kaip ėdalą ir žuvusius didelėse kančiose. Kiekviename paplūdimyje, gatvėse galima rasti plastikinių maišelių, maisto pakuočių ir polistiolo puodelių, kuriems suirti reikia ne vieno dešimtmečio. Žinoma, jeigu jie nėra tinkamai išmesti ir, perdirbant, nepaverčiami vėl naudojamais plastikais. Vandenynuose ir ant žemės išmestas plastikas žalingas ir žmonėms: dėl trinties, ultravioletinės spinduliuotės poveikio ir besiskiriančių plastifikatorių išmestas plastikas skyla į vis mažesnes daleles. Smulkutes plastiko mikrodaleles suėda gyvūnai ir mitybos grandinės pabaigoje jos patenka tiesiai ant mūsų stalo.

1 UŽDUOTIS: Drauge su biologijos mokytoju pamėginkite sukurti kompostavimo sistemą. Atlikite eksperimentą 1,5 litrų stiklainyje ir pažiūrėkite, kaip greitai popieriniai rankšluosčiai, bananų žievelės, kramtomoji guma ir kitos medžiagos virsta organinėmis atliekomis.

2 UŽDUOTIS: Žmonės nori naudoti plastikinius pirkinius maišelius tik vieną kartą, kad parsineštų namo pirkinius, medžiaga čia turi ir likti. Praeina ne vienas dešimtmetis, kol plastikas biologiškai suyra.

Pagalvokite apie kitas alternatyvas daiktams, pagamintiems iš plastiko. Kokių įrankių ir medžiagų reikia, siekiant išvengti plastiko naudojimo?

Ar žinojai?

2009 m. per filmo apie plastiką premjerą žiūrovai savanoriai davė savo kraujo mėginius. Ir tikrai – jų kraujyje rasta plastiko pėdsakų!

... IR VEIKSMAS!

Su šiukšlinimu susijusio elgesio ypatumai

VEIKLA: Pastatykite filmuką, spektaklį, sukurkite nuotraukų istoriją, rodančią tipines kasdienes situacijas, susijusias su šiukšlėmis ir šiukšlinimu. Pavyzdžiui, kad ir taip:

„Pagaliau vasara, pagaliau atostogos. Visą dieną praleidai su draugais parke – iškylavote, valgėte, žaidėte lėkščiasvydį. Diena baigiasi ir beveik metas namo. Bet kas gi su visomis šiukšlėmis, susikaupusiomis per dieną? Aplinkui nėra nė vienos šiukšlių dėžės, kur galėtumėte išmesti savo butelius, kitą tarą, vyniojamąjį popierių ir plastiką, maišelius! Bet tada Lukui šovė į galvą mintis...“

1 UŽDUOTIS: Ar pažįstama situacija? Ką darytumėte tokiu atveju? Pasidalinkite patirtimi, kaip tvarkote šiukšles. Kaip būna iškylaujant su draugais arba mokyklos kelionėje – išmetate šiukšlių daugiau ar mažiau, ar tvarkote jas kruopščiau, ar atsainiau? Ar pastebėjote, kaip elgiasi kiti? Sugalvokite patarimų, ką daryti, kad šiukšlių susidarytų mažiau, ir kaip palaikyti švarą viešosiose vietose.

2 UŽDUOTIS: Dabar tęskite darbą su savo scenarijumi. Panaudokite savo patirtį ir idėjas iš 1-osios užduoties. Tai yra: sugalvokite, kas bus pagrindiniai veikėjai, kada ir kur vyks veiksmas, kokį situacijos konfliktą (problemą) iškelsite, kokia bus kulminacija ir atomazga.

**„Su nuosavybe
atsiranda
atsakomybė!“**

Tai gerai žinoma verslo pasaulio taisyklė. Ar tai pasakytina ir apie daiktą, kurį vadinate nuosavu, pakuotę?

REKLAMUOK, RAŠYK, INFORMUOK

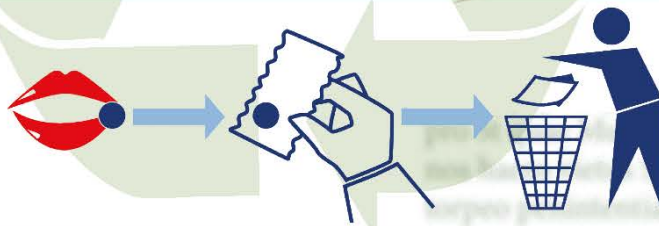
Kūrybiškumas ir bendravimas sprendžiant šiukšlių ir šiukšlinimo problemas

VEIKLA: Aplink maisto prekyvietes gatvės, pėsčiųjų zonose ir aplink mokyklas paprastai būna daug šiukšlių. Kaip pirkėjai turime mokėti už šias šiukšles dukart! Mokate už pakuotes pirkdami į jas supakuotą daiktą, o tada dar kartą už nerūpestingai išmestas šiukšles. Įsivaizduok, kad esi reklaminės įmonės projektų vadovas ir tau pavesta prarasti kampaniją prieš šiukšlinimą. Kampanija turi būti skirta sumažinti šiukšlių, teršiančių miesto centrą, kiekį.

**APMASTYK,
ATSISAKYK,
MAŽINK, NAUDOK
DAR KARTĄ, TAISYK,
PERDIRBK**

Šios šešios frazės – tai pagrindinė tvaraus ir atsakingo vartojimo bei šiukšlių susidarymo prevencijos

1 UŽDUOTIS: Paieškok internete informacijos apie tokias akcijas ir kampanijas, spaudos straipsnių šiukšlių ir šiukšlinimo tema. Kokių šūkių ir posakių galima rasti? Ar manai, kad tos kampanijos įtaigios?

2 UŽDUOTIS: Dabar pats sugalvok prieš šiukšlinimą nukreiptos kampanijos reklaminių šūkių ir iškabink juos klasėje ant sienos. Minčių lietaus etape turėk omenyje, kad bendravimo metodai gali būti įvairūs: galima naudoti klasikines neinternetinės žiniasklaidos priemonės – televiziją, laikraščius, skelbimų lentas, ir internetines žiniasklaidos priemones – tinklalapius, socialinius tinklus, tinklaraščius. Atsižvelgiant į tai, kokią žiniasklaidos priemonę pasirinksi, labai skirsis ir tikslinė auditorija bei visuomenės dėmesys.